Gele kornoelje (Cornus mas)

Er komen in onze natuur 4 kornoeljesoorten voor:

- Canadese kornoelje (Cornus sericea)
- Gele kornoelje (Cornus mas)
- Rode kornoelje (Cornus sanguinea)
- Zweedse kornoelje (Cornus suecica)

Eetbaarheid

Een enkele informatiebron duidt de vruchten van de rode kornoelje en de Zweedse kornoelje als eetbaar aan. De vruchten van deze struiken hebben echter een erg hoog gehalte aan iridoïden, wat ze bitter en ongeschikt als voedingsmiddel maakt. Ook worden soms de vruchten van de Canadese kornoelje als eetbaar aangeduid, er zijn echter geen fytochemische studies beschikbaar om de eetbaarheid te kunnen verifiëren.

Eetbaar is het vruchtvlees van de gele kornoelje. De pitten zijn niet eetbaar. Het vruchtvlees is rijk aan verschillende vitaminen B, vitamine E, vitamine C en pectine. Verder is het rijk aan flavonoïden met een looistofkarakter en een beetje iridoïden (aucubine - ontstekingswerende, antibacteriële en antifungale eigenschappen).

De vruchten rijpen tegen het einde van de zomer (augustus-september). Hoe rijper de vruchten, hoe meer looistoffen en zuren er afgebroken zijn. Wanneer de vrucht donkerrood en het vruchtvlees puddingzacht is, zijn de looistoffen voor een belangrijk deel afgebroken en is de smaak optimaal. Van deze volrijpe vruchten is de smaak friszuur en zoet.

Je kunt volrijpe vruchten helaas niet oogsten zonder ze kapot te knijpen. Ze wat eerder oogsten en op de fruitschaal laten narijpen is geen goed plan, want ze zijn snel aan bederf onderhevig. De vruchten rijpen echter ook in de vriezer na en daar zijn ze niet aan bederf onderhevig. Oogst ze dan ook wanneer het vruchtvlees nog stevig is en leg ze enkele maanden in de vriezer te rusten.

Botanische kenmerken

De gele kornoelje groeit hier in Nederland van nature in de kalkrijke gebieden van Zuid-Limburg. In België komt hij vrij algemeen in de Ardennen en in het Maasgebied voor. Gecultiveerd vind je hem door heel Nederland en België aangeplant in parken en plantsoenen.

Deze heerlijke vruchten dragende struik bloeit zeer vroeg in het jaar. En de bloei is een belangrijk element om de struik te kunnen determineren. Wanneer de rode vruchten van de zomer aan het rijpen zijn, is het zonder veel ervaring niet mogelijk uitsluitend op basis van de bladeren en vruchten tot determinatie te komen. Er zijn namelijk nog allerhande andere struiken met rode vruchten en soortgelijke bladeren. Ga dus tijdens de bloei op zoek naar de struik en onthoud de standplaats!

- De gele kornoelje is een verhoutende struik die ongeveer 6 m hoog kan worden en kan uitgroeien tot een kleine boom. De struik heeft een nogal grillig vertakkende stam, waardoor het lijkt alsof er meerdere stammen zijn. De schors van de stam van oudere struiken bladdert gedeeltelijk af.

De struik heeft een nogal grillig vertakkende stam, waardoor het lijkt alsof er meerdere stammen zijn.

De schors van de stam van oudere struiken bladdert gedeeltelijk af.

- De gele kornoelje is een naaktbloeier: de bloemen verschijnen vóór de bladeren. De bloemen zijn geel en omdat de struik nog geen bladeren heeft, valt hij behoorlijk op in het verder nog kale winterlandschap. De struik bloeit zeer vroeg, soms al in december maar in ieder geval vanaf half februari.

- De bloei bestaat uit kleine schermpjes die in groepjes bij elkaar staan. Elk schermpje heeft 4 driehoekig gevormde geel tot groenbruine, behaarde knopblaadjes. Tijdens de vruchtontwikkeling zijn de knopblaadjes van de schermpjes nog altijd aanwezig.

- Een schermpje bevat een 10- tot 15 gesteelde, gele bloempjes. De bloemsteeltjes zijn bruin behaard.

- De bloempjes hebben 4 gele kroonblaadjes en zijn erg klein, ongeveer 5 mm. Ze hebben 4 meeldraden en in het midden is rond de stamper een discusvormig nectarium (honingklier, waar de nectar geproduceerd wordt) te zien.

De bloempjes hebben 4 meeldraden en in het midden is rond de stamper een discusvormig nectarium te zien.

- Wanneer de vruchten zich ontwikkelen zijn de knopblaadjes van de schermpjes nog altijd aanwezig.

- Ná de bloei verschijnen de bladeren. De gele kornoelje heeft enkelvoudige, tegenoverstaande bladeren. De bladeren zijn gesteeld. Ze zijn langwerpig eirond van vorm, spits toelopend, hebben een gladde bladrand en 3 tot 4 (soms 5) gebogen nerven. De onderzijde is licht behaard.

- De 1-2 cm grote vrucht is een steenvrucht (vrucht met een harde pit). Ze hangen aan steeltjes en lijken met hun scharlakenrode kleur (volrijp zijn ze donkerrood) op eivormige kersen.

ONDERSCHEID met de **Canadese kornoelje**: deze struik heeft witte bloemen en witte vruchten.
ONDERSCHEID met de **rode kornoelje**: deze struik heeft witte bloemen en blauwzwarte vruchten.
ONDERSCHEID met de **Zweedse kornoelje**: de Zweedse kornoelje is geen struik, maar een over de grond kruipende plant. Tijdens de bloei wordt de plant hooguit 30 cm hoog. De bloemen zijn wit.

© wildpluk scholing - Marion de Kort
www.eetbarewildeplanten.com